

Beste,

Mei 2008: een ware toeloop van bezoekers voor het kasteel ter Saksen. Eén van de bezoekers spreekt me aan en verklaart: het arboretum heeft het kasteel gered. Zonder die bomen hadden nooit zoveel mensen zich zorgen gemaakt over het vervallen kasteel. Kunnen bomen een kasteel redden? Kunnen bomen de mensheid redden? Plant een boom! Een slogan die iedereen kent en die me terstond leidt naar Kenia: 2 vrouwen, 2 maal Kenia, 2 maal bomen.

Wangari Maathai de eerste Afrikaanse vrouw die de Nobelprijs voor de vrede won. Dit terwijl het begon met het planten van bomen en ze er uiteindelijk 30 miljoen zou doen planten. Al sinds de koloniale tijd verdwijnt het Afrikaanse woud. Vrouwen vonden geen hout meer om vuur te maken. De oorspronkelijke bevolking ging nochtans zorgzaam om met haar natuurlijke bronnen. Uit respect voor de bomen lieten ze de wortels in de grond en pootten hun gewassen er omheen, waardoor er geen bodemerosie was. De Engelsen trokken toen met ossenspannen de boomwortels uit de akkers om de bodem beter met de ploeg te kunnen bewerken, met de gekende gevolgen. Wangari zag na haar studies biologie in Amerika wat haar te doen stond: bomen planten om hout te hebben, de bodem te beschermen en de biologische kringloop aan de gang te houden. Haar 'green belt movement' werd wereldwijd bekend. (www.greenbeltmovement.org)

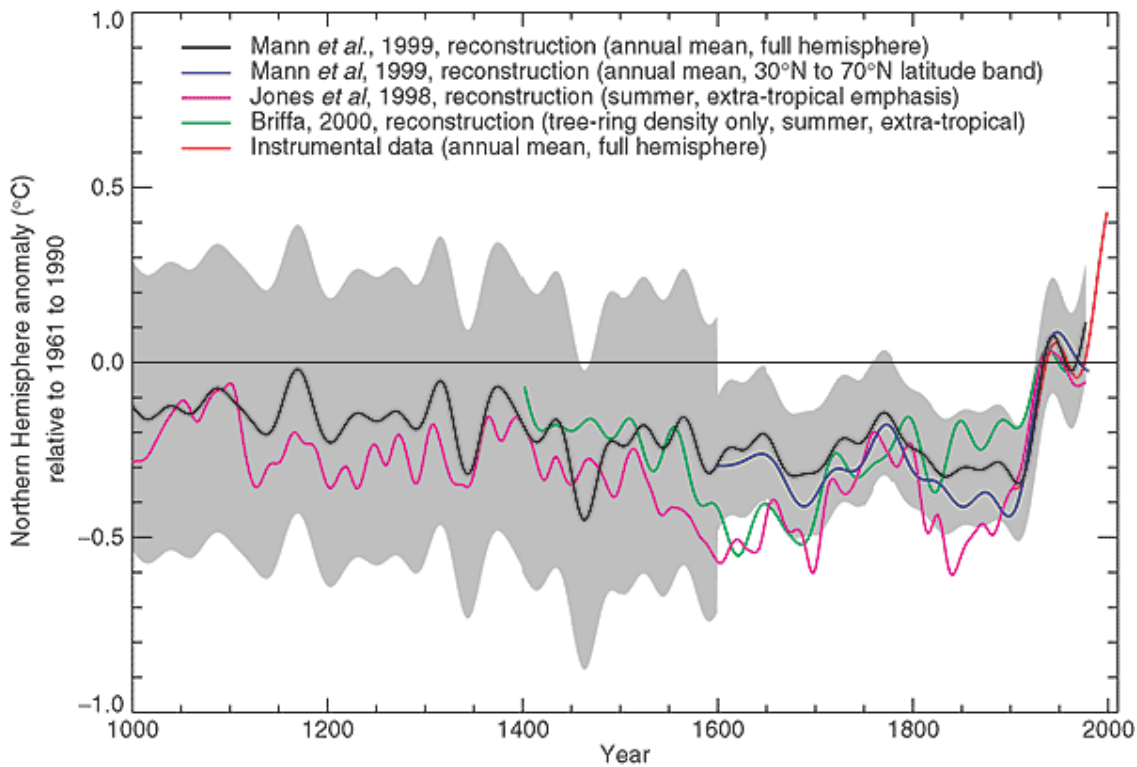
En dan nummer twee: Karen Blixen. Ah, ja, die... Wat ze in Kenia deed weet iedereen. Minder bekend is dat ze op 31 augustus 1931 op 46-jarige leeftijd geruïneerd van haar koffieplantage aankwam te Rungstedlund. Ze keerde terug naar haar geboortehuis in Noord-Zeeland aan de kust van de Øresund-straat (Denemarken). Bij haar huis, zeg maar landgoed, horen 40 ha tuin en weiden. Zijzelf ligt daar begraven aan de voet van Ewald's heuvel. De westkant ervan beplante ze in 1961 met bomen die van diverse country-houses kwamen in Denemarken. Enkele jaren voor haar dood liet ze bepalen dat de moerassen op haar domein een blijvende rustplaats zouden vormen voor trekvogels op hun tocht van en naar het Noorden. Zowel haar huis in Kenia als dat in Denemarken zijn ingericht voor publiek bezoek.

Zullen we dan hun inspirerende voorbeeld volgen en een boom planten? Maar welke? De bomen die we vandaag planten zullen binnen enkele jaren lijden onder het veranderende klimaat: de opwarming ervan en de discontinuë wijzigingen. Voor onze streken voorspelt men temperatuurstijgingen van 1 tot 5 °C, meer regen in de winter, minder in de zomer en langere en meer frequente hittegolven. Aan deze snelle wijzigingen zullen eiken, beuken en sparren zich niet genetisch kunnen aanpassen. Door een weloverwogen keuze van soorten kunnen we onze groene longen op niveau houden. Voor het arboretum is nu al de taak weggelegd om door goede observatie na te gaan welke boomsoorten de klimaatwijzigingen aankunnen. Is dit een opdracht voor een nieuwe Maathai of Blixen? Kandidaten mogen zich aanmelden bij Hortus.

Moeten we het in dit verband als een onbewuste paniecreactie aanzien dat er sedert enkele jaren twee initiatieven gerealiseerd worden m.b.t. zaadbanken. Twee projecten à la ark van Noah. In Engeland is er het Millennium Seed Bank Project om tegen 2010 alle zaadplanten van het Verenigd Koninkrijk en 10 % van de zaadplantsoorten van de wereld te gaan bewaren. En op Spitsbergen groef men een bewaarplaats 120 meter diep in een zandsteenberg voor 3 miljoen zaden van voedsel dragende gewassen: Svalbard Global Seed Vault.

Als oude tuinman zou ik toch beter moeten weten: het klimaat is nooit in evenwicht en verandert altijd. Ja, maar nog nooit zo snel, zegt Al Gore en dit door toedoen van de mens. Denk er eens over na en laat me iets weten. Als zout in de wonde toon ik op onze website twee grafieken: de gekende golfstick en zijn variant: de ene uiterst rechts, de andere in spiegelbeeld in de middeleeuwen.

Lieve groeten,
Simon

Figuur1. Vier reconstructies van de gemiddelde temperatuur op het noordelijk halfrond in de afgelopen 1000 jaar. Het grijze gebied geeft de onzekerheid aan in de meest geavanceerde reeks (zwarte getrokken lijn van Mann et al., 1999) [Bron: IPCC 2001]

Figuur2: Het temperatuurverloop vanaf 1400 AD volgens MBH98 en een door McIntyre en McKittrick gecorrigeerde versie (20-jaar lopend gemiddelde, afwijkingen t.o.v. de gemiddelde temperatuur in de periode 1902-1980).

Bron: McIntyre and McKittrick, 2003.

